

SAK

Soome Ametiühingud

Eve Kyntäjä

Soome ametiühingute keskliit SAK ry

eve.kyntaja@sak.fi

www.sak.fi

Ametiühingud ja töötajate õigused

- Soomes on töötajate õigused tagatud nii seadusandlusega kui ka kollektiivlepingutega.
- Tänapäeval neid õigusi peetakse enesestmõistetavateks.
- Midagi pole siiski saadud “tasuta” ja praegune olukord on aastakümneid kestnud töö tulemus.

Soome on kokkuleppeühiskond

- Nii töötajad kui ka tööandjad on hästi organiseerunud.
- Kõikidel ametiühingutel on tööandjapoolne läbirääkimispartner.
- Sõlmitud kollektiivlepingud puudutavad kõiki selle tegevusala töötajaid, ka neid, kes ametiühingusse ei kuulu. Seda kirjeldab termin üldkehtivus.

Kollektiivlepingud

- Ametiühingud lepivad tööandjatega kokku minimaaltingimused, mille alusel töötatakse
  - Palgad
  - Tööajad
  - Puhkusetasud
  - Puhkuste pikkused
  - Tööaja lühenemised
  - Haigusrahad

Ilma K-lepinguid otsustaks nende üle tööandja üksi!

Soomes on kolm ametiühingute keskorganisatsiooni

- SAK
- STTK
- Akava

SAK

- Soome Ametiühingute Keskorganisatsioon
www.sak.fi
- Umbes miljon liiget.
- Liikmed töötavad nn oskustöölise ametites, nagu näiteks keevitajadena, ehitajadena, bussijuhtidena, puuseppadena, müüjatena, pagaritena, koduabilistena, ettekandjatena ja metsnikena.

STTK

- Teenistujate Keskorganisatsioon
- www.sttk.fi
- Umbes 640 000 liiget. Liikmed töötavad peamiselt nn teenistujate ametites, nagu näiteks medõdedena, töödejuhatajatena, politseinikena, pangaametnikena ja riigiteenistujatena.

Akava

- Kõrgharidusega teenistujate keskorganisatsioon
- www.akava.fi
- Umbes 448 000 liiget. Liikmed töötavad nn kõrgharidust eeldavates ametites, nagu õpetajatena, inseneridena, arstidena, juristidena, sotsiaaltöötajatena, raamatukoguhoidjatena, agronoomidena, farmatseutidena ja ohvitseridena.

SAK

Ametiühingute roll ühiskonnas

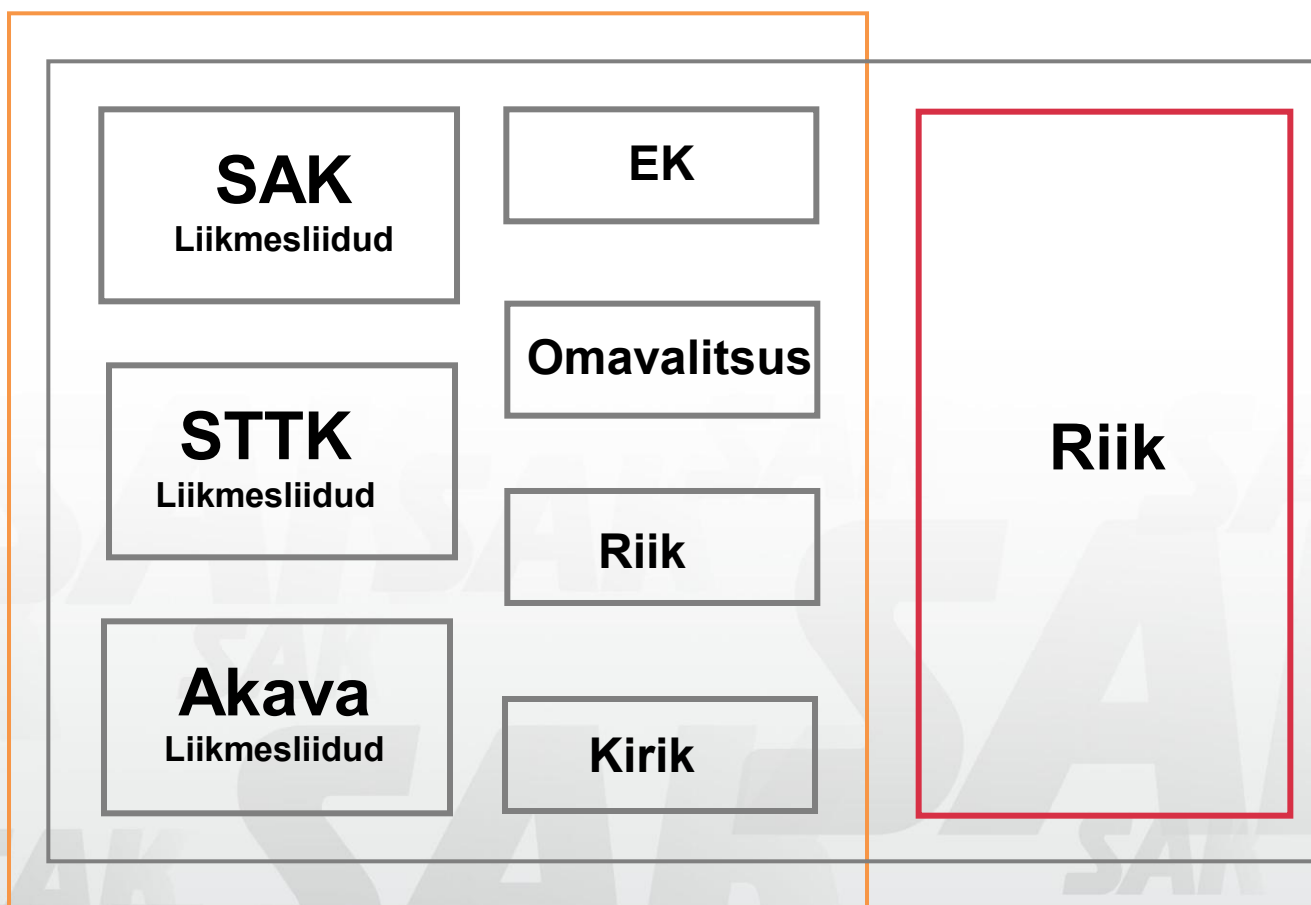
- Liikmesliitude eesmäärke ja tegevust kokkusobitav ja arendav, nende huviseid kaitsev organisatsioon
  - Töö aluseks on liikmete ja usaldusisikute osalemine ja kollektiivsus
- Tööelu ja tööturu ekspert
- Ühiskondlik uuendaja
- Usaldusväärne lepingu- ja koostööpartner

SAK

Tööturu osapooled

SAK

- Muutuvas siseriiklikus ja rahvusvahelises tegevuskeskkonnas tagab SAK:
  - liikmesliitudele võimaluse hoolitseda vähemalt miinimumtasemel oma liikmete lepingus sätestatud töötingimuste tagamise eest
  - põhiõigused ja kaitse tööelus
  - palgapõhise sotsiaalkindlustuse
  - kanali mõjutada tööelu ja ühiskonda

SAK

SAK

1907

Asutatakse ametiühing "Suomen Ammattijärjestö"

1917

Soome iseseisvumine, kaheksatunnise tööpäeva seadus

1922

Töölepinguseadus, korriline puhkus 4–7 päeva

30ndad

Rahvapensioniseadus, korriline puhkus 5–12 päeva

40ndad

Kollektiivlepingute süsteem, usaldusisikute süsteem, Töökohus, lastetoetus

50ndad

Üldstreik, 45-tunnine töönael *TEL* ja *LEL* tööpensionisüsteemid, haiguskindlustusseadus, algas üleminek 40-tunnisele ja 5-päevasele töönaelale, leping puhkusepalgast, esimene tulupoliitiline tervikkontseptsioon ehk *tupo* (Liinamaa I)

70ndad

Miinimumpalk, puhkuselt tagasituleku raha, emapuhkus 7 kuud, talvepuhkus, tervishoiuseadus, YT- ehk koostööseadus Seadus õppepuhkustest, võrdõiguslikkuse seadus, vanemapuhkus ja lapsehoolduspuhkus

90ndad

Lühitööd tegevate töötajate olukorra parandamine, kutseõpperaha, tööaja seadus, osaliselt tasustatav puhkus, mille ajaks tööandja peab palkama tähtajalisele tööle töötaja töötaja

2000ndad

Neljatunnine minimaalne tööaeg, pensionireform, tellija vastutuse seadus, YT- ehk koostööseaduse uuendamine

SAK

SAK-s üle miljoni liikmeid

- 1 038 000 SAK liiget
- 100 000 aktiivliiget
- 20 liikmesliitu
  - u. 3 000 ametiosakonda
  - u. 100 kohalikku organisatsiooni
  - 6 esindust üle Soome, esindaja Ahvenamaal

SAK

Kes on SAK liige?

- SAK liikmeid on ühtekokku ca miljon
  - tööstuses (45%)
  - erasektori teenindusaladel (23%)
  - avalikus sektoris (21%)
  - transpordialadel (11%)

- SAK mehed ja naised

	MEHED	NAISED
Erasektori teenindusaladel	24%	76%
Tööstuses	77%	23%
Avalikus sektoris	32%	68%
Transpordialadel	72%	28%
Keskmine palk (€/kuu)	2900 €	2500 €

SAK

Kõige tähtsam põhjus olla ametiühingu liige*

- Palga- ja töösuhete kaitse: 53%
- Töötuskaitse: 26%

* Allikas: Uuring "Tööturupoliitiline õhkkond", kevad 2010

SAK

SAK visioon

- SAK on uuenemisvõimeline töötajate ja teenistujate keskorganisatsioon ning hinnatud ühiskonna- ja tööturupoliitika suunanäitaja
- SAK mõjuvõim põhineb
  - kõrgel organiseerumisastmel
  - liikmesliitude heal koostööl
  - tulemuslikul huvide järelevalvel
  - liikmeskonna toetusel ja aktiivsusel töökohtades
  - tugeval rahvusvahelisel koostööl
  - võimel läbi rääkida, kokku leppida ja vajadusel realiseerida organisatsioonilisi ülesandeid
  - tugeval ja usaldusväärsel mainel
  - võimel luua vundament Soome edule

SAK

Visioon Soomest

- Võrdõiguslik, demokraatlik ja jõukas heaoluühiskond
- Nurgakivid
  - täielik tööhõive
  - korralikud töösuhted
  - õiglus tööelus, palgamaksmisel ja kasumi jagamisel
- Koostöö konkurentsivõime toetajana

SAK

SAK Noored

- 170 000 alla 30-aastast liiget
- Noorsookomisjon
  - eesmärgiks on koordineerida liitude poolt tehtavat noorsootööd, võtta oma seisukoht ja valmistada ette asjad just noori puudutavates küsimustes

SAK

SAK kodanikeühendusena

- Soome suurim naisteühendus
- Soome suurim **immigrantide** ühendus
- SAK liitudes on 25 000 välismaa päritolu liiget (30%).
  - Kõige rohkem välismaalasi on Teenindusalade liidus PAM, Ühiskondlike ja Heaolualade Töötajate Liidus JHL ja Teenindustöötajate Ametiühingus PAM

SAK

Rahvusvaheline SAK

- eesmärgiks on tööelu põhiõiguste tagamine kõikides tingimustes ja kõikides riikides
- osaleb rahvusvahelises ametiühinguliikumises algusaegadest alates
- tööelu puudutavad lepingud Euroopa Liidu tasandil
- siseriiklik Euroopa Liidu asjade ettevalmistamine

EL-ESINDUS FinUnions

SAK-i, STTK ja Akava ühine esindus Brüsselis

SASK

Soome Ametiühingute Solidaarsuskeskus

PAY

Põhjamaade Ametiühingute Ühisorganisatsioon

EAY

Euroopa Ametiühingute Ühisorganisatsioon

ITUC

Aü-liikumise Maailmaorganisatsioon

TUAC

Trade Union Advisory Committee, OECD nõuandev komitee

Kaheksa reeglit mida Soome töötades kindlasti teadma peab

NB! Soome tööseadus kehtib nii
soomlastele kui eestlastele ühte
moodi

1.

- Soomes ei ole seadusega kehtestatud miinimumpalka. Selle suuruse sätestab ametiala kollektiivleping ja see kehtib kõikide töötajate, ka välismaiste ettevõtete poolt ajutiselt Soome lähetatud või renditud töötajate tasustamisel.

2.

- Soomes makstakse ka haiguspäevade eest palka. Palk kujuneb ametiala kollektiivlepingu põhjal ning see ei või olla kollektiivlepingus kokkulepitust väiksem. Kontrolli, et töölepingus oleks see kirjas.

3.

- Ületunnitöö ning õhtuti ja nädalalõpupäevadel tehtud töö eest makstakse Soomes eraldi tasu.

4.

- Sõlmides osalise tööajaga lepingu, jälgi, et töötunde oleks Sinu toimetuleku kindlustamiseks piisavalt. Võimaluse korral ära allkirjasta niisugust lepingut, mille kohaselt Sinu nädala töötundide arv kõigub nullist teatud hulga tundideni. Võib juhtuda, et mõnel nädalal ei saa Sa üldse tööd.

5.

- Katseaja maksimaalne kestus on neli kuud. Katseaja kestel võivad nii töövõtja kui tööandja üldjuhul katkestada lepingu ilma etteteatamisajata. Katseaja lõppedes ei või kedagi vahetult vallandada. Töökoha ülesütlemiseks peab tööandjal olema asjalik ja mõjuv põhjus.

6.

- Soomes töötamise ajal koguneb sulle tööpension. Tööandja kohustus on maksta ära sinu palgast pensionimaksed. Pensionimaksete maksmata jätmine on kuritegu.

7.

- Tööandja peab sõlmima õnnetusjuhtumikindlustuse, mis korvab töövõtjale või tema omastele tööõnnetusega kaasnenud kahjustused või kaotused.

8.

- Kõikidel eestlastel on seaduslik õigus ja võimalus astuda Soome ametiühingu liikmeks (suurem osa Soome töötajatest kuulub oma eriala ametiliitudesse).
- Probleemide tekkimisel tööandjaga aitab töötajat just ametiühing, pidades töötingimusi puudutavaid läbirääkimisi ka Sinu nimel.

Tööleping

- Sõlmige alati oma tööandjaga KIRJALIK leping. Ka suuline leping on siduv, kuid igal juhul tasub sõlmida kirjalik tööleping. Vaidluste puhul on lihtsam tõestada, milles töösuhet alustades kokku lepiti.
- Kontrollige enne töölepingu allakirjutamist, et see sisaldab alljärgnevat :
  - Lepingupooled:
Töövõtja ja tööandja nimi ja aadress
  - Võimalik katseaeg ja selle pikkus. Katseaja maksimaalne kestus on neli kuud.
  - Katseaja kestel võivad nii töövõtja kui tööandja üldjuhul katkestada lepingu ilma etteteatamisajata.
- Tööleping on alaline (tähtajatu), tähtajaline või on tegemist tööpraktikaga.
- Tähtajalise lepingu puhul peab olema kirjas tähtajalisuse põhjendus.
- Töö alustamise kuupäev ja tähtajalise lepingu puhul tööperioodi kestus.
- Töötamise koht. Tööülesannete iseloom.
- Palk, hüvitised ja palgapäev:
Palk kujuneb ametiala kollektiivlepingu põhjal ning see ei või olla kollektiivlepinguga kokkulepitust väiksem. Soomes makstakse ka haiguspäevade eest palka.
- Tööaeg

Maksud

http://www.vero.fi/en-US/Tax_Administration/Eesti_keeel

- Saades esimese palgateatise, kontrollige, et brutopalgast oleks maha võetud seaduses ettenähtud tulu- ja sotsiaalkindlustusmaksud.
- Maksude mahaarvamise protsenti näeb tulumaksukaardilt, mille saate maksuametist. Tulumaksukaarti taotledes peab olema Soome isikukood. Tulumaksukaardi peab andma tööandjale kohe töösuhet alustades.
- Soomes töötamise ajal koguneb teile tööpension. Tööandja kohustus on maksta ära sinu palgast pensionimaksed. Pensionimaksete maksmata jätmine on kuritegu.
- Töötuskindlustusmaksud.

Probleeme tööandajaga?

- Võimalike palga- või töötingimustega seotud probleemide ilmnemisel, tuleb kõigepealt rääkida tööandjaga. Tihti lahendatakse probleemid läbirääkimiste teel.
- Töötajaid esindavad töökohtadel usaldusisikud ja töökaitsevolinikud. Nendelt saate vajadusel nõu ja abi. Usaldusisik esindab küll vaid ametiühingu liikmeid, kuid probleemidest tasub talle rääkida ka kuulumata ametiliidu liikmeskonda..
- Kui probleem tööandjaga läbi rääkides ei lahene, võtke ühendust järgmise tasemega, sõltuvalt sellest, kas olete ametiliidu liige või mitte.
- **Ametiliidu liikmed**
- Töökoha usaldusisik ja töökaitsevolinik
- Ametiliidu piirkonnabüroo
- **Ametiliitudesse mittekuuluvad**
- Kogenum kolleeg või töökoha töökaitsevolinik
- Töökaitseametnikud
- Omavalitsusüksuse õigusabibüroo
- Politsei

Astu liikmeks 😊

- **Soome tööle tulles tasub astuda ametiühingu liikmeks.** Suurem osa Soome töötajatest kuulub oma eriala ametiliitudesse.
- Probleemide tekkimisel tööandjaga aitab Sind ametiühing, pidades töötingimusi puudutavaid läbirääkimisi ka Sinu nimel
- Juriidiline abi ja nõustamine
- Ametiliidu liikmed liituvad üldjuhul ka vastava ala töötukassaga, mis tagab töötuks jäämise korral palgapõhise töötu abiraha.
- Soome Ametiühingute Keskliidu(SAK) internetilehekülgedelt Liitot.fi (Tradeunion.fi), leiad nõu ja abi enesele sobiva ametiliidu leidmisel.
- [Liitot.fi](#) (soome k.) [Tradeunion.fi](#) (inglise k.)

Muud liikmesoodustused

- Enamasti saavad liikmed kutseliidu lehe, kindlustus- ja puhkusesoodustusi ning soodsa hinnaga või tasuta kursusi.

Kasulikku infot

- Portaali www.infopankki.fi
- Sotsiaalkindlustus- ja maksuameti infopunkt **In To on mõeldud** Soome tööleasujale. Infopunkt asub Helsingis ja sealt saab teavet Soome sotsiaalkaitsest, maksusüsteemist, sisserännet puudutavatest ametiasutustest.
- [In To](http://www.infopankki.fi/et-EE/into/) (eesti k.) <http://www.infopankki.fi/et-EE/into/>

SAK koduleht

- Eestikeelne info Soomes töötamise ja elamise kohta on saadaval siin: <http://www.sak.fi/working-in-finland/other-languages/estonian>

SAK - Sisserändajate töösuhete alane nõuandetelefon

- TEL 0800 414 004 (Kõned on tasuta) some ja inglise keeles
- workinfinland@sak.fi.
- [facebook.com/atworkinfinland](https://www.facebook.com/atworkinfinland)